

**UCHWAŁA NR XXV/125/2016
RADY MIASTA WŁOCŁAWEK
z dnia 24 października 2016 r.**

w sprawie przyjęcia „Programu Aktywności Lokalnej dla Miasta Włocławek na lata 2016 – 2020”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446), art. 12 pkt 11 w związku z art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 814), art. 17 ust. 1 pkt 1 oraz art. 19 pkt 1 w związku z art. 110 ust. 10 oraz art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930)

uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Włocławek na lata 2016 – 2020” w brzmieniu określonym w Załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Włocławek.

§ 3. 1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

2. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez ogłoszenie w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Włocławek.

Przewodniczący
Rady Miasta

Jarosław Chmielewski

Załącznik

do Uchwały nr XXV/125/2016

Rady Miasta Włocławek

z dnia 24 października 2016 r.

**Program Aktywności Lokalnej
dla Miasta Włocławek
na lata 2016 – 2020**

Włocławek, wrzesień 2016 r.

Spis treści

I.	Wprowadzenie.....	3
II.	Opis sytuacji problemowej.....	4
III.	Cele programu.....	5
IV.	Odbiorcy programu.....	6
V.	Działania zaplanowane w ramach Programu Aktywności Lokalnej.....	6
VI.	Narzędzia pracy wykorzystywane do realizacji programu.....	7
VII.	Przewidywane efekty.....	8
VIII.	Realizatorzy Programu.....	8
IX.	Źródła finansowania programu.....	9
X.	Miejsce i okres realizacji.....	9
XI.	Monitoring i ocena PAL.....	9

I. Wprowadzenie

Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Włocławek zwany dalej PAL wskazuje na problemy związane z funkcjonowaniem społeczności lokalnych i grup społecznych, wyznacza kierunki działań w zakresie aktywizacji lokalnej mieszkańców Włocławka, mające na celu poprawę sytuacji w tym zakresie, określa mechanizmy wzmacniające efektywność zmian, jak również stwarza warunki dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego. Służy ponadto wzmacnianiu spójności społecznej i terytorialnej na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego. Dokument ten przewiduje realizację działań przyczyniających się do rozwoju społecznego miasta Włocławek, wynikiem czego będzie podniesienie poziomu i jakości życia obywateli. Jest ponadto dokumentem tworzącym proces programowych działań służących kształtowaniu warunków sprzyjających powstawaniu więzi społecznych na terenie miasta. Działania w ramach tej inwestycji ograniczają wykluczenie społeczne, a tym samym wzmacniają aktywne i twórcze zasoby ludzkie, istotne dla rozwoju. Tworzenie racjonalnej sieci pomocy jest coraz bardziej niezbędne, ponieważ obecny rozwój cywilizacyjny generuje pewną grupę osób, która ma trudności z funkcjonowaniem w coraz bardziej złożonych i wymagających strukturach społecznych.

Taką możliwość daje Program Aktywności Lokalnej, który jest opisem działań przewidzianych do realizacji na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej. Działania te mają na celu udzielenie wsparcia, ukierunkowanego na zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym oraz rozwój lokalnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Ważnym elementem w tym zakresie jest budowanie zintegrowanych społeczności, w których każda osoba i rodzina będzie mogła realizować swoje plany i aspiracje życiowe, a w trudnych sytuacjach uzyskiwać niezbędną pomoc i wsparcie ze strony wspólnoty oraz działających w jej ramach instytucji i organizacji. Konieczne jest zatem wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych, tworzenie warunków sprzyjających ich powstawaniu oraz budowanie i wzmacnianie ich obywatelskiej świadomości.

Podstawą prawną Programu jest art. 110 ust. 10 oraz art. 112 ust. 13 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. z 2016 r. poz. 930), zgodnie z którym kierując się potrzebami w zakresie pomocy społecznej, opracowuje się i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej. Program, którego ramy obejmować będą okres 2016 - 2020 realizowany będzie poprzez projekty socjalne opracowywane i wykonywane w poszczególnych dzielnicach miasta, odpowiadających terytorialnie siedzibom czterech Osiedlowych Sekcji Pomocy Społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie we Włocławku.

II. Opis sytuacji problemowej

Miasto Włocławek znajduje się w trudnej sytuacji gospodarczej m.in. ze względu na historyczne uwarunkowania – w latach PRL stanowił miasto robotnicze, rozwijające się dzięki istnieniu dużych zakładów pracy. Niestety, zakłady te nie przetrwały transformacji systemowej – upadły zakłady Ursus, Celuloza, Fabryka Fajansu. Wygenerowało to dużą liczbę osób bezrobotnych w latach 90-tych, którzy do tej pory nie odnaleźli się na rynku pracy. Przez ostatnie 25 lat byli robotnicy z trudnością utrzymywali swoje rodziny, często z nostalgią wspominając czasy „komuny”, zapadając coraz głębiej w stan apatii i bierności zawodowej. Stanowią oni „trzon” klientów MOPR oraz organizacji pozarządowych, udzielających pomocy i wsparcia.

Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie we Włocławku za rok 2015 różnymi formami pomocy społecznej wynikającymi z ustawy o pomocy społecznej objęto 7 310 rodzin i 13 559 osób żyjących w tych rodzinach. Według danych Wydziału Spraw Obywatelskich w mieście Włocławek na pobyt stały zameldowanych było 108 002 osób (stan na dzień 31 grudnia 2015) r. czyli z pomocy społecznej korzystało 12,55% mieszkańców. Najczęstszym powodem przyznania pomocy było bezrobocie – 5 455 rodzin (11 277 osób w tych rodzinach), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 1 367 rodzin (4 369 osób), niepełnosprawność – 1 542 rodzin (2 689 osób), długotrwała choroba – 1 408 rodzin (2 359 osób), alkoholizm – tym problemem dotkniętych zostało 421 rodzin (601 osób). Wszystkie pozostałe przyczyny, a mianowicie: sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, sytuacja kryzysowa, przemoc w rodzinie dotyczą 750 rodzin korzystających z pomocy oraz 1 967 osób w tych rodzinach. Powyższe dane dotyczą osób korzystających ze świadczeń pieniężnych. Pomocą pozamaterialną w postaci pracy socjalnej objęto 6 937 rodzin i 12 551 osób w tych rodzinach. Z poradnictwa specjalistycznego skorzystało 356 rodzin i 1 068 osób żyjących w tych rodzinach. Wsparciem w formie interwencji kryzysowej objętych zostało 548 rodzin i 1 672 osoby.

Największym problemem w mieście jest pogłębiające się zjawisko wykluczenia społecznego. Głównym jego powodem jest długotrwałe bezrobocie, które jest nie tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale wpływa również na życie i funkcjonowanie całej rodziny, stając się źródłem licznych problemów i dysfunkcji. Ubóstwo, bezrobocie, powielanie negatywnych wzorców, brak wykształcenia, dziedziczenie niskiego statusu rodziny, niedostosowanie do dominujących w społeczeństwie wzorów zachowań powoduje marginalizację osób, rodzin, a nawet całych grup społecznych, prowadząc do ich społecznego wykluczenia. Sytuacja ta sprzyja tworzeniu się postaw roszczeniowych oraz zjawiska uzależnienia od instytucji pomocowej, polegającego na zrzuceniu odpowiedzialności za los swój i bliskich na innych, w tym głównie na pomoc społeczną. Należy podkreślić, iż świadczeniobiorcy pomocy społecznej są dotknięci kilkoma problemami jednocześnie. Powoduje to zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej zarówno

dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna ograniczająca kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny. Osoby i rodziny uwikłane w omówione wyżej problemy wymagają indywidualnej pomocy i wsparcia ze strony powołanych w tym celu instytucji i organizacji. Należy jednak pamiętać, że nawet najlepiej zorganizowana pomoc nie zapobiegnie wykluczeniu społecznemu bez zwiększania aktywności osób wykluczonych i włączenia w proces naprawczy ich samych oraz społeczności lokalnej, w której żyją. Realizowane w tym zakresie przedsięwzięcia będą ukierunkowane na organizowanie społeczności lokalnych poprzez edukację społeczną, inicjowanie ruchów samopomocowych, zachęcanie mieszkańców do udziału w lokalnych inicjatywach, promowanie działań wolontarystycznych, rozwijanie kontaktów między różnymi grupami oraz budowanie pozytywnych związków między członkami społeczności.

MOPR stoi przed koniecznością poszukiwania nowych rozwiązań i form pracy oraz rozwijania pozamaterialnych form pomocy, przez które realizowana będzie podstawowa idea pracy socjalnej. Wobec powyższego istotne jest, aby osoby borykające się z problemem społecznej marginalizacji, zostały objęte kompleksowym wsparciem ukierunkowanym na podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia tych osób i ich rodzin oraz ich integracji z lokalnym środowiskiem. Ponadto doświadczenia z realizacji Programu Aktywności Lokalnej w latach 2009 – 2013 wskazują zarówno na dużą potrzebę prowadzenia działań ukierunkowanych na społeczną aktywizację osób, rodzin i ich otoczenia, jak i na ich efektywność.

III. Cele programu

Celem głównym Programu Aktywności Lokalnej mieszkańców miasta Włocławek jest realizowanie polityki integracji społecznej poprzez aktywizowanie i integrowanie lokalnych społeczności ze szczególnym uwzględnieniem osób, grup i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym w każdej sferze życia społecznego oraz uczestnictwo w kluczowych wydarzeniach istotnych dla funkcjonowania tych społeczności. Celem jest tu wywołanie zmiany polegającej na:

- 1) wzroście poziomu oddziaływania społeczności,
- 2) rozwoju osobistym członków społeczności,
- 3) wytworzeniu konkretnych rezultatów wspólnych działań.

Cele szczegółowe Programu:

- 1) Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego - poprawa jakości życia i funkcjonowania mieszkańców będących członkami społeczności lokalnych z poszczególnych rejonów miasta.
- 2) Poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych.
- 3) Zapobieganie marginalizacji osób i rodzin, poprzez wyrównywanie szans dla grup marginalizowanych lub zagrożonych marginalizacją.

- 4) Wypracowanie modelu działań środowiskowych opartych na współdziałaniu różnych instytucji, organizacji oraz mieszkańców - konsolidacja działań poszczególnych instytucji i organizacji na rzecz społeczności lokalnych.
- 5) Zwiększenie aktywności mieszkańców oraz ich świadomości obywatelskiej.
- 6) Wsparcie postaw obywatelskich poprzez zwiększenie kompetencji społecznych, promocję działań prospołecznych, dostęp do informacji o uprawnieniach oraz edukację.

IV. Odbiorcy programu

Działaniami w ramach Projektu Aktywności Lokalnej będą objęte dwa rodzaje społeczności:

- 1) Społeczność lokalna (podstawowym wyróżnikiem jest łączące mieszkańców terytorium zamieszkania, o jasno zakreślonym obszarze, np. zdekapitalizowane blokowiska, bloki socjalne),
- 2) Społeczność problemowa (która ze względu na swoje specyficzne problemy i potrzeby wymaga odpowiednio dostosowanego podejścia i wsparcia) oraz jej potencjał, stanowiący podstawę zmian społecznych.

Przez społeczności problemowe (kategorialne) rozumie się środowiska osób o podobnych dysfunkcjach, ograniczeniach, potrzebach, np. osoby korzystające z pomocy społecznej, osoby bezrobotne, poszukujące pracy, nie pozostające w zatrudnieniu, zagrożone wykluczeniem społecznym. Ponadto Programem będą mogły być objęte osoby opuszczające placówki penitencjarne, rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, młodzież do 25 roku życia ze środowisk niewydolnych wychowawczo, osoby starsze, osoby borykające się z problemem bezdomności, a także osoby traktowane jako otoczenie osób wykluczonych społecznie.

V. Działania zaplanowane w ramach Programu Aktywności Lokalnej

- 1) Promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną.
- 2) Zaktywizowanie lokalnych zasobów ludzkich i instytucjonalnych oraz wykorzystanie ich potencjału w procesie rozwiązywania lokalnych problemów.
- 3) Ustalanie problemów i potrzeb społecznych na podstawie rozeznaczonych środowisk zamieszkujących miasto, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych obszarów oraz cech osób będących członkami danej społeczności.
- 4) Zwiększanie aktywności lokalnych instytucji i organizacji, podejmowanie współpracy na rzecz rozwiązywania problemów lokalnej społeczności.

- 5) Budowanie tożsamości wspólnot lokalnych poprzez inicjowanie i współorganizację działań o charakterze środowiskowym i integracyjnym.
- 6) Promocja działań wspierających więzi międzypokoleniowe z wykorzystaniem potencjału osób starszych.
- 7) Realizacja projektów na rzecz aktywizacji integracji we współpracy z partnerami oraz członkami społeczności lokalnych z wykorzystaniem metody Organizowania Społeczności Lokalnej.
- 8) Wspieranie lokalnych liderów.
- 9) Poszukiwanie alternatywnych środków na finansowanie lokalnych inicjatyw.
- 10) Promowanie działań prorodzinnych – zminimalizowanie dysfunkcji w rodzinie poprzez prawidłowe funkcjonowanie oraz poprawę relacji członków rodziny.
- 11) Inne, wynikające z aktualnych potrzeb zgodne z celami programu.

VI. Narzędzia pracy wykorzystywane do realizacji programu

Program Aktywności Lokalnej kładzie nacisk na aspekt samopomocy, którego idea polega na wyzwoleniu i wykorzystywaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych. Do realizacji PAL zastosowane będą następujące narzędzia:

- 1) w pracy ze społecznościami lokalnymi:
  - a) **animacja** - polegająca na ożywianiu, pobudzaniu do działania mieszkańców bądź organizacji, które tworzą daną społeczność. Jest metodą pobudzania obywateli do działania na rzecz społeczności lokalnej, a więc grupy zamieszkującej określone terytorium, gdzie pomiędzy jej członkami występuje poczucie wspólnotowej identyfikacji i więzi.
  - b) **tworzenie grup samopomocowych** - aktywne działania skierowane na wspólne pokonywanie problemów natury psychicznej albo socjalnej, które bezpośrednio dotyczą odbiorców programu albo ich bliskich. Celem ich pracy jest zmiana własnych osobistych warunków życia.
  - c) **wolontariat** – którego celem jest zwiększenie aktywności obywatelskiej, uwrażliwienie mieszkańców miasta na potrzeby innych, wyzwolenie chęci do działania ochotniczego oraz promocja profesjonalnej działalności wolontarystycznej.
- 2) w pracy ze społecznościami problemowymi:
  - a) **partnerstwo lokalne** - program zaspokajania potrzeb społeczności, w oparciu o ich własny potencjał. Służy budowaniu szerokiej sieci współpracy pomiędzy lokalnymi podmiotami i mieszkańcami, którego jest celem włączenie wszystkich lokalnych zasobów we wspólny proces w celu wywołania pozytywnej zmiany w danej społeczności.
  - b) **kampanie społeczne** – rozumiane jako zestaw różnych działań skierowanych do określonej grupy docelowej, której celem jest doprowadzenie do wzrostu

wiedzy, zmiany myślenia, zachowania wobec określonego problemu społecznego lub prowadzi do rozwiązywania problemu społecznego.

- c) **wydarzenia lokalne** - celem tych działań jest aktywizacja społeczności lokalnej poprzez zaangażowanie jej członków w proces przygotowania, realizacji i oceny organizowanego przedsięwzięcia, którymi mogą być pikniki, zabawy, mecze, rajdy, itp.

VII. Przewidywane efekty

- 1) Integracja społeczności lokalnej i grup społecznych.
- 2) Zdiagnozowanie potrzeb i problemów oraz planowanie i realizowanie zadań w odpowiedzi na realne potrzeby.
- 3) Skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie istniejących zasobów.
- 4) Podwyższenie jakości realizowanych działań środowiskowych oraz inicjowanie nowych form i metod pracy.
- 5) Podwyższenie jakości stosowanych metod, inicjowanie nowych metod pracy stosowanych w celu aktywizacji społecznej i integracji.
- 6) Stworzenie płaszczyzny sprzyjającej angażowaniu się w życie lokalnej społeczności.
- 7) Wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące.
- 8) Wzrost zaangażowania instytucji oraz organizacji pozarządowych w zakresie podejmowania działań środowiskowych.
- 9) Realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności.
- 10) Stały monitoring potrzeb środowiska lokalnego.
- 11) Aktywizacja i poprawa funkcjonowania osób wykluczonych w społeczeństwie.
- 12) Ograniczenie procesów dezintegracji tradycyjnych struktur rodzinnych i wzrastającej liczby młodych ludzi żyjących poza swoją rodziną.
- 13) Wzrost współpracy, współodpowiedzialności społeczności lokalnej, sąsiedzkiej i rodzinnej.
- 14) Wzrost odpowiedzialności poszczególnych rodzin za nie same poprzez wypracowanie skutecznych strategii radzenia sobie z problemami, które mogą pojawić się w przyszłości.

VIII. Realizatorzy Programu

Realizatorami zadań Programu Aktywności Lokalnej są:

- 1) społeczności lokalne,
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie we Włocławku,

- 3) Urząd Miasta Włocławek,
- 4) inne jednostki organizacyjne Miasta Włocławek,
- 5) organizacje pozarządowe działające na terenie Miasta Włocławek,
- 6) jednostki edukacyjne, kulturalne i sportowe,
- 7) Powiatowy Urząd Pracy we Włocławku,
- 8) Policja, Straż Pożarna, Straż Miejska,
- 9) lokalni przedsiębiorcy i pracodawcy,
- 10) lokalne media,
- 11) parafie i wspólnoty wyznaniowe,
- 12) inne podmioty.

IX. Źródła finansowania programu

Działania realizowane w ramach Program Aktywności Lokalnej będą finansowane z następujących źródeł:

- a) środki pochodzące z budżetu miasta,
- b) środki z funduszy Unii Europejskiej,
- c) środki pochodzące ze źródeł zewnętrznych, w tym darowizny i sponsoring.

X. Miejsce i okres realizacji

Program Aktywności Lokalnej realizowany będzie na terenie Miasta Włocławek, w latach 2016 – 2020.

XI. Monitoring i ocena PAL

Monitoring realizacji Programu Aktywności Lokalnej będzie prowadzony na bieżąco przez realizatorów poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej, które będą realizowane na rzecz konkretnych społeczności lokalnych i problemowych, a jego celem będzie ustalenie skuteczności podejmowanych działań oraz stosowanych metod pracy dążących do osiągnięcia zamierzonych rezultatów. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek rozbieżności między założeniami, a rezultatami na bieżąco będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach lub metodach pracy.

Oceny efektywności realizacji PAL będą dokonywać realizatorzy poszczególnych podprogramów, między innymi dzięki prowadzeniu badań ewaluacyjnych oraz sporządzaniu raportów. Ponadto corocznie będą przygotowywane sprawozdania z realizacji podprogramów realizowanych w ramach PAL, które zostaną przedstawione w sprawozdaniu z działalności Miejskiego Ośrodka

Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Włocławek na lata 2016 – 2020

Pomocy Rodzinie za dany rok, przedkładanego do zatwierdzenia przez Radę Miasta Włocławek.

PREZIDENT MIASTA
[Signature]
Wojtkowski

INSPEKTOR
[Signature]
Kinga Matjakowska

DYREKTOR WYDZIAŁU
[Signature]
Dorota Bielicki

[Signature]

UZASADNIENIE

Samorządy gminne, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zobowiązane są do opracowania własnych programów pomocowych. Programem takim jest „Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Włocławek na lata 2016 – 2020”. Obowiązek sporządzenia programu wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., który mówi, że do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych; których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. „Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Włocławek na lata 2016 – 2020” stanowi również realizację zapisów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Włocławek na lata 2016 – 2020.

„Program Aktywności Lokalnej dla Miasta Włocławek na lata 2016 – 2020” poddany został konsultacjom z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239 z późn. zm.).

PREZYDENT MIASTA

dr Marek Wojtkowski

INSPEKTOR

DYREKTOR WYDZIAŁU

PREZYDENT MIASTA
dr Marek Wojtkowski
ul. Dąbrowska 100, 87-100 Włocławek